A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2023. február 2.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – 5. cikk – A szerződési feltételek világos és érthető szövegezésére vonatkozó kötelezettség – 2005/29/EK irányelv – Üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatai – 3. cikk – Hatály – 7. cikk – Megtévesztő mulasztás – 13. cikk – Szankciók – Úgynevezett »*unit-linked*« befektetési alapokhoz kötött, változó tőkefedezetű életbiztosítási szerződések – A biztosítási termék jellegéről és szerkezetéről, valamint a hozzá fűződő kockázatokról szóló információk – Megtévesztő mintaszerződések – Felelős jogalany – Jogi következmények”

A C-208/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsóban eljáró, varsó-wolai kerületi bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2021. március 23-án érkezett, 2020. június 1-jei határozatával terjesztett elő a

**K. D.**

és

a **Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S. A**.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai L. S. Rossi tanácselnök (előadó), J.-C. Bonichot és S. Rodin bírák,

főtanácsnok: N. Emiliou,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S. A. képviseletében A. Ciechowicz-Jaworska és B. Ślażyński radcy prawni,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– a cseh kormány képviseletében S. Šindelková, M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Santini avvocato dello stato,

– az Európai Bizottság képviseletében S. L. Kalėda és N. Ruiz García, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

**Ítéletet**

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 5. cikkének, továbbá a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.) 2. cikke d) pontjának, valamint 3. cikke (1) és (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a K. D. és a Towarzystwo Ubezpieczeń Ż S. A. (a továbbiakban: TUŻ) között, befektetési alaphoz kapcsolódó változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződés (a továbbiakban: csoportos *unit-linked* szerződés) alapján – amely szerződéshez K. D. csatlakozott – fizetett biztosítási díjak visszafizetése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

## Jogi háttér

### *Az uniós jog*

#### *A 93/13 irányelv*

3 A 93/13 irányelv 5. cikke a következőket írja elő:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. […]”

*A 2002/83/EK irányelv*

4 A 2016. január 1-jével a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvencia II) szóló, 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2009. L 335., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 219., 66. o.; HL 2016. L 319., 68. o.; HL 2017. L 266., 22. o.) hatályon kívül helyezett és felváltott, a 2013. december 11-i 2013/58/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 341., 1. o.) módosított, az életbiztosításról szóló, 2002. november 5-i 2002/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 345., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 6. kötet, 3. o.) 36. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezett:

„A biztosítási szerződés megkötése előtt legalább a III. melléklet A. pontjában felsorolt információkat közölni kell a biztosítottal.”

*A 2005/29 irányelv*

5 A 2005/29 irányelv (7) és (9) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„(7) Ez az irányelv a fogyasztóknak a termékekkel kapcsolatos ügyleti döntéseit közvetlenül befolyásoló kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozik. […]

[…]

(9) Ez az irányelv nem érinti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat károsultjai által indított egyéni kereseteket. Nem érinti továbbá a szerződések jogára […] vonatkozó közösségi és nemzeti szabályokat […]. […] A pénzügyi szolgáltatások és az ingatlantulajdon – összetettségüknél fogva és a bennük rejlő komoly kockázatok miatt – részletes előírásokat tesznek szükségessé, beleértve a kereskedőkre vonatkozó pozitív kötelezettségeket. Ezért a pénzügyi szolgáltatások és az ingatlantulajdon területén ez az irányelv nem érinti a tagállamok azon jogát, hogy a fogyasztóik gazdasági érdekeinek védelmében meghaladják ezen irányelv rendelkezéseit. […]”

6 Ezen irányelv 2. cikke értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

b) »kereskedő«: az a természetes vagy jogi személy, aki, illetve amely az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el, valamint aki a kereskedő nevében vagy javára jár el;

c) »termék«: áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, a digitális szolgáltatást és digitális tartalmat, valamint a jogokat és kötelezettségeket is;

d) »az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatai« (a továbbiakban: »kereskedelmi gyakorlatok«): a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével [helyesen: népszerűsítésével], értékesítésével vagy szolgáltatásával;

[…]”

7 Az említett irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.

(2) Ez az irányelv nem érinti a szerződések jogát és különösen a szerződések érvényességére, létrejöttére és joghatásaira vonatkozó szabályokat.”

8 Ugyanezen irányelv 5. cikke ekként rendelkezik:

„(1) Tilos tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmazni.

[…]

(4) Különösen tisztességtelen [helyesen: Tisztességtelen különösen] az a kereskedelmi gyakorlat, amely:

a) a 6. és 7. cikkben meghatározott módon megtévesztő,

vagy

b) a 8. és 9. cikkben meghatározott módon agresszív.

[…]”

9 A 2005/29 irányelv 7. cikke kimondja:

„(1) Megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve annak valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is –, az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információkat hagy ki, és ezáltal – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet [helyesen: az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez – a körülményektől függően – szükséges jelentős információkat hagy ki, és ezáltal ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet], hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

(2) Megtévesztő mulasztásnak minősül az is, ha a kereskedő az (1) bekezdésben említett jelentős információt hallgat el, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, figyelembe véve az említett bekezdésben leírt szempontokat, illetve ha

nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki, és amennyiben ez bármelyik esetben ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

[…]

(5) Jelentősnek minősülnek továbbá a közösségi jog által megállapított, a reklámot és a marketinget is magukban foglaló kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelmények, amelyek nem teljes körű felsorolását a II. melléklet tartalmazza.”

10 Ezen irányelv 11. cikke (1) bekezdésének első albekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a fogyasztók érdekében biztosítják a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok leküzdésére, valamint az ezen irányelv rendelkezései betartásának kikényszerítésére alkalmas megfelelő és hatékony eszközöket.”

11 Az említett irányelv 13. cikkének szövege a következő:

„A tagállamok szankciókat állapítanak meg az ezen irányelv végrehajtásaként elfogadott nemzeti rendelkezések megsértésének esetére, és meghoznak minden szükséges intézkedést e szankciók végrehajtásának biztosítására. Ezeknek a szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.”

12 Ezen irányelv II. melléklete szerint az ezen irányelv 7. cikke értelmében lényegesnek minősülő információk között szerepelnek a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében említett információk.

13 A 2005/29 irányelvet a 2019. november 27-i (EU) 2019/2161 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2019. L 328., 7. o.) módosította. Ez utóbbi irányelv, amelynek átültetési határideje a 7. cikkének (1) bekezdése értelmében 2021. november 28-én járt le, beiktatta a 11a. cikket a 2005/29 irányelvbe, amelynek szövege a következő:

„(1) A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok által megkárosított fogyasztók számára arányos és hatékony jogorvoslati lehetőségeket kell biztosítani, ideértve a fogyasztó által elszenvedett károk megtérítését és adott esetben az árcsökkentést vagy a szerződés felmondását. Ezen jogorvoslatok alkalmazásának feltételeit és hatásait a tagállamok határozhatják meg. A tagállamok adott esetben figyelembe vehetik a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat súlyosságát és jellegét, a fogyasztó által elszenvedett károkat és más releváns körülményeket.

(2) E jogorvoslatok nem érintik az uniós vagy a nemzeti jog alapján a fogyasztók számára rendelkezésre álló egyéb jogorvoslatok alkalmazását.”

### *A lengyel jog*

14 A 2005/29 irányelvet a 2007. augusztus 23-i ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni fellépésről szóló törvény) (Dz. U. 171. szám, 1206. alszám) ültette át a lengyel jogba. E törvény 12. cikke (1) bekezdésének az alapjogvitára alkalmazandó változata a következőképpen rendelkezik:

„Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat esetén az a fogyasztó, akinek az érdekeit veszélyeztették vagy megsértették, követelheti:

[…]

4) az okozott kárnak az általános elvek alapján történő megtérítését, különösen a szerződésnek a szolgáltatások kölcsönös visszatérítésére és a termék megszerzéséhez kapcsolódó költségeknek a kereskedő általi megtérítésére való kötelezés melletti felbontását; […]”

### Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

15 2012. január 10-től hatályos nyilatkozatában K. D. mint biztosított tizenöt éves időtartamra csatlakozott a TUŻ biztosítótársaság és a biztosítási szerződő félként eljáró Y bank között létrejött csoportos *unit-linked* szerződéshez.

16 E szerződés tárgya a biztosítottak által havonta fizetett biztosítási díjaknak egy olyan befektetési alapon keresztül történő beszedése és befektetése volt, amelynek tőkéje e díjakból jött létre. Miután az e díjaknak megfelelő összeget a befektetési alapban fennálló befektetési egységgé alakították át, azt egy befektetési vállalkozás által kibocsátott igazolásokba (a továbbiakban: a *unit-linked* szerződést megtestesítő eszközök) fektették be, amelyek értékét index alapján számították ki.

17 Ennek ellentételezéseként a TUŻ kötelezettséget vállalt arra, hogy az egyes biztosítottak halála vagy a biztosítási időszak végén életben léte esetén szolgáltatásokat nyújt. E szolgáltatások összege nem lehet alacsonyabb a biztosított által fizetett biztosítási díjak névértékénél, a befektetési alap befektetési jegyeinek bármilyen pozitív változásával növelve. Ezzel szemben, amennyiben a biztosítási szerződést a biztosítási időszak lejárta előtt megszüntetik, a TUŻ arra vállalt kötelezettséget, hogy a biztosított részére visszafizeti azt az összeget, amely megfelel a biztosított befektetési alapban fennálló befektetési egységei aktualizált értékének, ebből folyósítási díjat levonva.

18 A szóban forgó csoportos *unit-linked* szerződés szabályait az általános biztosítási szerződési feltételek, a díjplafontábla, valamint a befektetési alap szabályzata alkotta, amelyek a TUŻ által megfogalmazott általános szerződési feltételeknek minősülnek. E dokumentumok nem jelölték meg pontosan a havi díjak befektetési egységgé alakítását és e befektetési egységek értékelését, az alap teljes nettó eszközállományának értékelését, valamint azon igazolások értékelését, amelyekbe az említett alap rendelkezésre álló eszközeit fektették, sem pedig azon mutató értékének számítási módszerét, amelyen ezen igazolások kifizetése alapult. A befektetési alap szabályzatában ugyanakkor szerepelt, hogy a befektetés ki van téve többek között az említett igazolások kibocsátója hitelkockázatának, valamint annak a kockázatnak, hogy a szerződés idő előtti megszüntetése esetén a befizetett biztosítási díjak egy része elveszíthető.

19 A csoportos *unit-linked* szerződés fogyasztók részére történő forgalmazását az Y bank végezte és irányította, amely a TUŻ-tól jutalékot kapott a közreműködéséért. Bár az Y nem vett részt a teljes egészében a TUŻ által fejlesztett biztosítási termék tervezésében, képezte a készítmény felkínálásával megbízott alkalmazottait, és erre vonatkozóan képzési anyagokat dolgozott ki, amelyeket a TUŻ jóváhagyott.

20 A jelen ügyben K. D.-nek a szóban forgó csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozására az Y egyik alkalmazottja révén került sor, aki K. D. szerint a szóban forgó biztosítási terméket olyan befektetési termékként tüntette fel, amely e szerződés érvényességi idejének lejártakor garantált tőkét biztosít. A csatlakozási ajánlat a TUŻ által szerkesztett általános biztosítási feltételeken és befektetésialap-szabályzaton alapult, amelyeket az Y alkalmazottja átadott K. D.-nek.

21 K. D., miután tudomást szerzett arról, hogy befektetési jegyeinek értéke határozottan alacsonyabb az általa fizetett biztosítási díjak összegénél, 2017. április 4-i levelében felmondta biztosítási szerződését, és azt kérte a TUŻ-tól, hogy fizesse vissza részére e biztosítási díjak összességét. 2017. április 25-i levelében a TUŻ megtagadta e kérelem teljesítését.

22 A kérdést előterjesztő bíróság, a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawiéhoz (Varsóban eljáró, varsó-wolai kerületi bíróság, Lengyelország) 2018. január 10-én benyújtott keresetlevelében K. D. azt kérte, hogy a bíróság kötelezze a TUŻ-t arra, hogy fizesse meg neki azt az összeget, amely lényegében a biztosítási szerződés felmondásának napján fennálló, a folyósítási költségek levonása után a K. D. által fizetett biztosítási díjak körülbelül egyharmadát kitevő visszavásárlási érték és e díjak összessége közötti különbségnek felel meg.

23 E kereset alátámasztása érdekében K. D. több jogalapra hivatkozik, amelyeket többek között a csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozásról tett nyilatkozatának semmisségére, valamint arra alapít, hogy a TUŻ tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot folytatott, amely abban állt, hogy a fogyasztó szükségleteihez nem igazított termékeket értékesít, és megtévesztő információkat szolgáltatott a fogyasztó számára az e szerződéshez való csatlakozáskor. E jogalapok alátámasztására K. D. lényegében arra hivatkozik, hogy az említett szerződés általános szerződési feltételei kevéssé egyértelmű, pontatlan és ezért megtévesztő rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek nem teszik lehetővé a fogyasztó számára a kínált biztosítási termék jellegének és szerkezetének, valamint a hozzá fűződő kockázatoknak a meghatározását.

24 A TUŻ azzal érvel, hogy a K. D. által hivatkozott, állítólagosan tisztességtelen gyakorlatok a biztosítási termék értékesítési folyamatára vonatkoznak, amelyet az Y gazdasági tevékenysége keretében, saját javára és saját nevében végzett el. Ezenkívül a TUŻ azt állítja, hogy eleget tett a rá háruló tájékoztatási kötelezettségeknek, mivel az említett biztosítási termékkel kapcsolatos valamennyi információ szerepelt a K. D. által a csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozásakor kapott dokumentumokban.

25 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben kéri a 2005/29 irányelv és a 93/13 irányelv több rendelkezésének értelmezését az előtte folyamatban lévő jogvita megoldása érdekében. Először is megjegyzi, hogy a 2005/29 irányelv (7) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikke (1) bekezdésének szó szerinti értelmezése szerint a „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat” ezen irányelv értelmében vett fogalma kizárólag a szerződéskötéssel és a terméknek a fogyasztó részére történő bemutatásával kapcsolatos körülményekre vonatkozik, nem pedig az e termék tervezésével és a biztosítási mintaszerződés tartalmának megállapításával kapcsolatos korábbi szakaszra.

26 A kérdést előterjesztő bíróság szerint azonban figyelembe kell venni az olyan háromoldalú jogviszony sajátosságait, mint amely az alapügy tárgyát képezi. Ilyen jogviszonyban a szerződő fél által forgalmazott biztosítási termékre vonatkozó, a biztosítóintézet által megalkotott ajánlat az e biztosítóintézet által készített olyan mintaszerződésen alapul, amely meghatározza a biztosítóintézet és a fogyasztó kötelezettségeinek terjedelmét.

27 Ily módon, amennyiben az ilyen mintaszerződést nem érthető módon fogalmazták meg, mivel az nem teszi lehetővé az átlagos fogyasztó számára a kínált biztosítási termék alapvető jellemzőinek meghatározását, a „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat” fogalma úgy is értelmezhető, mint amely egy olyan kereskedő magatartására vonatkozik, aki bár nem vett részt e termék forgalmazásában, megtévesztő jellegű biztosítási mintaszerződést készített, amely egy másik kereskedő által a fogyasztóknak előkészített és felkínált kereskedelmi ajánlat alapjául szolgál.

28 Másodszor, ha ez így lenne, felmerül az a kérdés is, hogy az e tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatért felelős eladó vagy szolgáltató az, aki megtévesztő biztosítási mintaszerződést készített, vagy aki az e mintaszerződésen alapuló terméket a fogyasztónak bemutatta, és aki közvetlenül felelős annak értékesítéséért, vagy mindkét kereskedő felelősséggel tartozik e gyakorlatért.

29 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy mivel a biztosítási szerződő fél feladata a csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozás felkínálása, és ezért jutalékot kap a biztosítóintézettől, és mivel a 2005/29 irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében vett „kereskedő” fogalma minden olyan személyt magában foglal, aki a kereskedő nevében és javára jár el, mind a két gazdasági szereplő felelőssége megállapítható.

30 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni fellépésről szóló törvény 12. cikke (1) bekezdése 4. pontjának a 2005/29 irányelvvel való összeegyeztethetőségét illetően. Ez a rendelkezés a lengyel bíróságok értelmezése szerint ugyanis lehetővé teszi a megkötött szerződés tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatti érvénytelenné nyilvánítását.

31 Márpedig a 2005/29 irányelv 3. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy valamely kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegének megállapítása nem érinti közvetlenül a szerződés érvényességét. Ezen irányelv 13. cikkéből pedig az következik, hogy a tagállamok által az ezen irányelvet átültető nemzeti jogi rendelkezések megsértése esetére előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük. E szankciókat tehát az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében foglalt elhatárolási szabály figyelembevételével kell meghatározni.

32 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 2005/29 irányelv nem szolgálhat alapul a szerződés érvénytelenségének megállapításához. Ebből következik, hogy az ezen irányelvet átültető és a megkötött szerződésnek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatti érvénytelenné nyilvánítását kimondó nemzeti jogi rendelkezés aránytalan szankciónak minősül. Az uniós jogalkotó csak a 2019/2161 irányelvvel rendelkezett – kivételesen – az így megkötött szerződés megszüntetésének lehetőségéről, akként, hogy a 2005/29 irányelvbe egy új 11a. cikket illesztett be, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni fellépésről szóló törvény 12. cikke (1) bekezdése 4. pontjának hatálybalépését követően.

33 Negyedszer, abban az esetben, ha a 2005/29 irányelvvel ellentétes, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot e szerződés érvénytelenné nyilvánításával szankcionálják, amint az a lengyel jogban történik, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 93/13 irányelv 5. cikke megfelelő jogalapot képez-e az ilyen érvénytelenné nyilvánítás iránti kérelem előterjesztésére.

34 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az érthetetlen és kevéssé világos olyan biztosítási mintaszerződés alkalmazása, amely nem teszi lehetővé a fogyasztó számára a forgalmazott termék alapvető jellemzőinek megértését, sem az általa viselt befektetés kockázatának megosztását és mértékét, mint amilyen az alapügyben szóban forgó csoportos *unit-linked* szerződés, sérti a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazására vonatkozóan a 93/13 irányelv 5. cikkében előírt kötelezettséget. E megállapítás bizonyos feltételek mellett lehetővé tenné a nemzeti bíróságok számára, hogy érvénytelenné nyilvánítsák az ilyen mintaszerződés egyes kikötéseit az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen jellegük miatt.

35 E körülmények között a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsóban eljáró, varsó-wolai kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 2005/29 irányelv] 2. cikkének d) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) bekezdését, hogy az a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fogalmának jelentése tekintetében csak a szerződés megkötésével és a terméknek a fogyasztó részére történő bemutatásával kapcsolatos körülményekre irányul, vagy az irányelv alkalmazási körébe és így a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fogalmába tartozik-e azon megtévesztő általános szerződési feltételeknek a termék kidolgozójának minősülő kereskedő általi megfogalmazása, amelyek egy másik kereskedő által készített értékesítési ajánlat érvényesülésének alapját képezik, tehát közvetlenül nem kapcsolódnak a termék forgalomba hozatalához?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén abból kell-e kiindulni, hogy a 2005/29 irányelv alapján a tisztességtelen piaci gyakorlat alkalmazásáért felelős kereskedőnek azt a kereskedőt kell tekinteni, aki a megtévesztő általános szerződési feltételek megfogalmazásáért felel, vagy azt a kereskedőt, aki az ilyen általános szerződési feltételek alapján mutat be terméket a fogyasztónak, és közvetlenül felelős a termék forgalomba hozataláért, vagy abból kell-e kiindulni, hogy a 2005/29/EK irányelv alapján mindkét kereskedő felelősséggel tartozik?

3) Ellentétes-e a 2005/29 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésével az olyan nemzeti szabályozás (a nemzeti jog olyan értelmezése), amely akkor biztosítja a fogyasztó számára azt a jogot, hogy a nemzeti bíróságtól kérje a kereskedővel kötött szerződés érvénytelenítését a szolgáltatások kölcsönös visszatérítése mellett, ha a fogyasztó a szerződés megkötésére irányuló szándékát tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat hatására nyilvánította ki?

4) A harmadik kérdésre adott igenlő válasz esetén a 93/13 irányelvet kell-e megfelelő jogalapnak tekinteni a kereskedő érthetetlen és homályos általános szerződési feltételek fogyasztóval szembeni alkalmazásán alapuló tevékenységének értékeléséhez, következésképpen úgy kell-e értelmezni a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának a 93/13 irányelv 5. cikkében foglalt feltételét, hogy e feltételnek megfelel a fogyasztókkal kötött, mögöttes befektetési alaphoz kötött biztosítási szerződésekben foglalt azon egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, amely nem határozza meg kifejezetten a befektetési kockázat biztosítási

szerződés tartama alatti mértékét, és kizárólag a befizetett első díj és a folyamatos díjak egy része elvesztésének lehetőségéről ad tájékoztatást abban az esetben, ha a biztosítást a biztosítási időszak vége előtt felmondják?”

## A Bíróság előtti eljárás

36 A Bíróság elnöke 2021. december 28-i határozatával a Bíróság eljárási szabályzata 55. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján a C-143/20. és C-213/20. sz., A és társai *(„Unit-linked”* biztosítási szerződések) egyesített ügyekben hozott ítélet kihirdetéséig felfüggesztette az eljárást.

37 A Bíróság elnöke 2022. február 25-i határozatával a 2022. február 24-i A és társai („*Unit-linked*” biztosítási szerződések) ítéletet (C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118) közölte a kérdést előterjesztő bírósággal annak pontosítása érdekében, hogy e bíróság fenn kívánja-e tartani az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét.

38 2022. május 6-i levelében e bíróság arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy fenntartja e kérelmet. Következésképpen a Bíróság a jelen ügyben az eljárás folytatásáról határozott.

## Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

39 A TUŻ kétségeit fejezi ki az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát illetően, arra hivatkozva, hogy az előterjesztett kérdések megválaszolása nem szükséges az alapjogvita megoldásához. Egyrészt ugyanis a TUŻ 2020. november 25-én elismerte és folyósította K. D. számlájára az általa követelt összeget, így az alapeljárás okafogyottá vált. Másrészt a Bíróság és a nemzeti bíróságok ítélkezési gyakorlata már választ ad az említett kérdésekre.

40 Ami egyrészt azt a körülményt illeti, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata már választ adott a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire, elegendő emlékeztetni arra, hogy még ha a Bíróságnak van is az adott jogkérdést megoldó ítélkezési gyakorlata, a nemzeti bíróságok továbbra is teljesen szabadon fordulhatnak a Bírósághoz, ha azt célszerűnek tartják, anélkül hogy az a körülmény, hogy a Bíróság már értelmezte azokat a rendelkezéseket, amelyek értelmezését kérik, akadályát képezné annak, hogy a Bíróság új határozatot hozzon, és anélkül, hogy a kérdések elfogadhatatlanok lennének (2018. november 6-i Bauer és Willmeroth ítélet, C-569/16 és C-570/16, EU:C:2018:871, 21. és 22. pont).

41 Másrészt, ami az alapeljárás fennállását illeti, igaz – amint az magából az EUMSZ 267. cikk szövegéből kitűnik –, hogy a kért előzetes döntéshozatalnak szükségesnek kell lennie ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előtte folyamatban lévő ügyben meghozhassa ítéletét. Így az előzetes döntéshozatali eljárás előfeltétele többek között a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek keretében a nemzeti bíróságnak az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletet tekintetbe vevő határozatot kell hoznia (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i TGSS [Háztartási alkalmazottak munkanélkülisége] ítélet, C-389/20, EU:C:2022:120, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Azonban az EUMSZ 267. cikkben a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létesített együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog

értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2022. február 24-i TGSS [Háztartási alkalmazottak munkanélkülisége] ítélet, C-389/20, EU:C:2022:120, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

43 Ebből következik, hogy az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéséről való határozathozatalt, ha valamely uniós jogi szabály kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2022. február 24-i TGSS [Háztartási alkalmazottak munkanélkülisége] ítélet, C-389/20, EU:C:2022:120, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

44 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság kérdésére jelezte, hogy az alapügy még mindig folyamatban van, hogy a felperes nem állt el a keresetétől, és hogy úgy véli, hogy nincs ok ezen ügy lezárására, mivel a követelésnek a TUŻ általi elismerése az előtte folyó eljárás lezárását és a Bíróság határozathozatalának megakadályozását célozza.

45 Márpedig a Bíróság már kimondta, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azon kijelentése, hogy az alapügy még mindig folyamatban van, köti a Bíróságot, és azt főszabály szerint az alapeljárásban részt vevő felek nem kérdőjelezhetik meg (lásd ebben az értelemben: 2014. február 27-i Pohotovosť ítélet, C-470/12, EU:C:2014:101, 30. pont; 2020. november 18-i DelayFix ítélet, C-519/19, EU:C:2020:933, 33. pont).

46 Ezenkívül, mivel sem a Bíróság rendelkezésére álló iratokból, sem a kérdést előterjesztő bíróságnak az előzetes döntéshozatal iránti kérelmének fenntartására vonatkozó válaszából nem tűnik ki, hogy az alapeljárás felperese elállt volna a keresetétől, vagy hogy a követeléseit teljes egészében teljesítették volna, és így a jogvita okafogyottá vált, nem nyilvánvaló, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben leírt probléma hipotetikussá vált, így a feltett kérdésekre adandó válasz továbbra is szükségesnek tűnik e jogvita megoldásához (lásd ebben az értelemben: 2022. december 8-i Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique és la Centre Ouest ítélet, C-600/21, EU:C:2022:970, 25. pont).

47 Ennél fogva az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést elfogadhatónak kell tekinteni.

## Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

### *Az első és a második kérdésről*

48 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez érdemi választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket. Emellett a Bíróság figyelembe vehet olyan uniós jogi normákat, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdéseiben nem hivatkozott (2021. július 15-i Ministrstvo za obrambo ítélet, C-742/19, EU:C:2021:597, 31. pont).

49 Arra is emlékeztetni kell, hogy a Bíróság több alkalommal kimondta, hogy az előzetes döntéshozatal iránti eljárás indoka nem az általános vagy hipotetikus kérdésekről való véleménynyilvánítás, hanem az adott jogvita tényleges megoldásának szükségessége (2021. június 15-i Facebook Ireland és társai ítélet, C-645/19, EU:C:2021:483, 116. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

50 A jelen ügyben a tényállásnak a jelen ítélet 23. pontjában szereplő ismertetéséből kitűnik, hogy az alapeljárás többek között egy állítólagosan tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fennállására vonatkozik, amely abban áll, hogy egy biztosítóintézet a csoportos *unit-linked* mintaszerződést nem világosan és pontosan készíti el, és így az e csoportos szerződéshez egy második vállalkozás mint szerződő fél ajánlatára csatlakozó fogyasztó nem képes megérteni az ajánlott biztosítási termék jellegét, szerkezetét és a hozzá fűződő kockázatokat.

51 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság az együttesen vizsgálandó első és második kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak” minősül az, ha a biztosítóintézet olyan csoportos *unit-linked* mintaszerződést készít, amely nem teszi lehetővé az e csoportos szerződéshez egy második vállalkozás mint szerződő fél ajánlatára csatlakozó fogyasztó számára, hogy megértse az ajánlott biztosítási termék jellegét, szerkezetét és a hozzá fűződő kockázatokat. Igenlő válasz esetén e bíróság azt is kérdezi, hogy e tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatért a biztosítóintézetet vagy a szerződő fél vállalkozást kell felelősnek tekinteni, vagy e két kereskedőt együttesen.

52 A 2005/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az ezen irányelv 5. cikkében meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni. Ezen irányelv 5. cikkének (4) bekezdése értelmében tisztességtelen az a kereskedelmi gyakorlat, amely a 6. és 7. cikkben meghatározott módon megtévesztő, vagy a 8. és 9. cikkben meghatározott módon agresszív.

53 Ami először is a csoportos *unit-linked* mintaszerződés biztosítóintézet általi megszövegezésének a 2005/29 irányelv értelmében vett „kereskedelmi gyakorlatként” való minősítését illeti, először is emlékeztetni kell arra, hogy a „kereskedelmi gyakorlat” fogalmát ezen irányelv 2. cikkének d) pontja különösen tágan határozza meg, mivel e gyakorlatoknak egyrészt kereskedelmi jellegűeknek kell lenniük, azaz kereskedőtől kell származniuk, és közvetlen kapcsolatban kell állniuk valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával. E tekintetben a Bíróság pontosította egyrészt, hogy a „[termék értékesítésével] közvetlen kapcsolatban áll” kifejezés magában foglalja többek között a szerződés megkötésével kapcsolatos valamennyi intézkedést, az ezen irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett „termék” fogalma pedig minden árura és szolgáltatásra vonatkozik. Másrészt ugyanezen irányelv 2. cikkének b) pontjából kitűnik, hogy a „kereskedő” fogalma „minden olyan természetes vagy jogi személy[re]” vonatkozik, aki vagy amely díjazással járó tevékenységet folytat, és a kereskedelmi gyakorlat azon tevékenységek körébe tartozik, amelyeket e személy szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében végez, ideértve azt az esetet is, amikor e személy a kereskedelmi gyakorlatait egy másik, a nevében vagy javára eljáró vállalkozás révén fejti ki (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 129. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 Másodszor, ami az ilyen fogalomnak a biztosítóintézetnek a fogyasztók csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozásával kapcsolatban tanúsított tevékenységére való alkalmazhatóságát illeti, a Bíróság már kimondta mindenekelőtt, hogy az a nyilatkozat, amellyel a fogyasztó csatlakozik a valamely biztosítóintézet és egy szerződő fél vállalkozás között létrejött csoportos szerződéshez, az e biztosítóintézet és e fogyasztó közötti egyéni biztosítási szerződésnek minősül. A szerződő fél vállalkozás azáltal, hogy e fogyasztónak e csoportos szerződés megkötését javasolja, díjazás ellenében a biztosítási közvetítésről szóló, 2002. december 9-i 2002/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 330. o.) értelmében vett biztosítási közvetítési tevékenységet végez (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 81., 87. és 88. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 Ez azt is feltételezi, hogy a csoportos *unit-linked* szerződéshez csatlakozni kívánó fogyasztó megkapja azokat az információkat, amelyeknek a biztosítási szerződés megkötése előtt a biztosítottal való közlését a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdése megköveteli (a továbbiakban: szerződési információk) (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 82. pont).

56 E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy mivel a *unit-linked* szerződés esetében a biztosítási termék olyan befektetési elemet tartalmaz, amely e terméktől elválaszthatatlan, e szerződési információknak többek között az e szerződést megtestesítő eszközök alapvető jellemzőire vonatkozó tájékoztatást kell tartalmaznia. Ezen adatoknak tartalmazniuk kell a reprezentatív eszközök gazdasági és jogi természetének világos, pontos és érthető leírását, beleértve a hozamukat szabályozó általános elveket, valamint az említett reprezentatív eszközökkel kapcsolatos szerkezeti kockázatokra vonatkozó egyértelmű, pontos és érthető információkat, azaz azokat a kockázatokat, amelyek jellegükből fakadnak, és közvetlenül érinthetik a biztosítási jogviszonyból eredő jogokat és kötelezettségeket, mint például az azon befektetési alap befektetési jegyei értékcsökkenéséhez fűződő kockázatok, amelyekhez e szerződés kapcsolódik, vagy a kibocsátót alkotó pénzügyi eszközök hitelkockázatára vonatkozóan. Ezzel szemben az említett információknak nem kell szükségszerűen tartalmazniuk az említett szerződést megtestesítő eszközökhöz fűződő valamennyi befektetési kockázat jellegének és terjedelmének részletes és kimerítő leírását, mint például az azokat alkotó különböző pénzügyi eszközök sajátosságaiból eredők, vagy az e pénzügyi eszközök kifizetése alapjául szolgáló mutató értékének kiszámítási módjai, sem pedig ugyanazon információkat, mint amelyeket az említett pénzügyi eszközök kibocsátójának befektetési szolgáltatóként közölnie kell az ügyfeleivel (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 97. és 102–105 pont).

57 Végül a biztosítóintézet feladata, hogy a szerződési információkat egyértelmű, pontos és érthető megfogalmazásban közölje a szerződő fél vállalkozással, a fogyasztók számára a csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozásra irányuló eljárás során történő átadás céljából. E szerződő fél vállalkozásnak, amely biztosítási közvetítőként jár el, a szerződési információkat – minden egyéb olyan pontosítással együtt, amely a fogyasztó elvárásaira és szükségleteire tekintettel szükséges – minden fogyasztó rendelkezésére kell bocsátania az adott fogyasztó szerződéshez való csatlakozása előtt. E pontosításokat az említett szerződés összetettségének megfelelően kell taglalni, és azokat világosan és pontosan, valamint az említett fogyasztó számára érthető módon kell megfogalmazni (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 89–91. pont).

58 A Bíróság ezenkívül pontosította, hogy a szerződési információknak a csoportos *unit-linked* szerződéshez csatlakozni kívánó fogyasztóval való közlésére a biztosítóintézet által szerkesztett mintaszerződés útján is sor kerülhet, amennyiben azt a szerződő fél vállalkozás a csatlakozását megelőzően kellő időben átadja e fogyasztónak ahhoz, hogy a fogyasztó tájékozott döntést hozhasson arról, hogy melyik biztosítási termék felel meg leginkább a szükségleteinek (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai [*Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 118. pont).

59 A Bíróság a jelen ítélet 53–58. pontjában összefoglalt megfontolások alapján állapította meg a 2022. február 24-i A és társai ítéletben *[Unit-linked* biztosítási szerződések] (C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 130. pont) azt, hogy a szerződési információk közlése, mielőtt a fogyasztó csatlakozik egy csoportos *unit-linked* szerződéshez, egyfelől a biztosítóintézet és a biztosításközvetítőként eljáró szerződő fél vállalkozás által történik, és részét képezi azon tevékenységeknek, amelyeket e vállalkozások szakmai alapon végeznek, és másfelől közvetlenül kapcsolódik a 2002/83 irányelv értelmében vett biztosítási szerződés e fogyasztó általi megkötéséhez, így ez a közlés a 2005/29 irányelv értelmében vett „kereskedelmi gyakorlatnak” minősül.

60 Amennyiben e tájékoztatás – mint a jelen ügyben is – mintaszerződés formáját ölti, amely a biztosítótársaság által kínált csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozás alapjául szolgál, az ilyen mintaszerződés biztosítóintézet általi megfogalmazása szintén a 2005/29 irányelv értelmében vett „kereskedelmi gyakorlat” fogalmába tartozik.

61 Másodszor, ami egy olyan kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegét illeti, amely abban áll, hogy egy biztosítóintézet egy csoportos *unit-linked* szerződést nem világos és nem pontos módon fogalmaz meg, ami nem teszi lehetővé, hogy az a fogyasztó, aki a csoportos szerződést megkötő szerződő fél vállalkozás ajánlata alapján szerződést köt, megértse a kínált biztosítási termék jellegét és szerkezetét, valamint az ahhoz fűződő kockázatokat, emlékeztetni kell arra, hogy a 2005/29 irányelv 7. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy egy kereskedelmi gyakorlat akkor tekinthető megtévesztőnek és így az 5. cikk (4) bekezdése értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak, ha a ténybeli összefüggéseiben, valamennyi jellemzőjét és körülményét, valamint a felhasznált kommunikációs eszközök sajátos korlátait figyelembe véve két feltétel teljesül. Egyfelől e gyakorlatnak az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez – a körülményektől függően – szükséges lényeges információk szolgáltatásának elmulasztását kell jelentenie. Másfelől az említett kereskedelmi gyakorlatnak ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz kell vezetnie, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna (2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 131. pont).

62 Ezenkívül ezen irányelv 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően, amennyiben az előző pontban említett második feltétel teljesül, a kereskedelmi gyakorlatot akkor is megtévesztő mulasztásnak kell tekinteni, ha a kereskedő elhallgatja az ilyen lényeges információt, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető módon, vagy nem kellő időben bocsátja rendelkezésre (2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 132. pont).

63 E tekintetben a Bíróság egyrészt megállapította, hogy a jelen ítélet 56. pontjában említett szerződési információk a 2005/29 irányelv 7. cikke értelmében vett lényeges információnak minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 133. pont).

64 Másrészt, tekintettel arra, hogy a jelen ítélet 56. pontjában említett szerződési információk közlése milyen alapvető jelentőséggel bír annak érdekében, hogy a csoportos *unit-linked* szerződéshez csatlakozni kívánó fogyasztó tájékozott döntést hozhasson arról, hogy melyik biztosítási termék felel meg leginkább a szükségleteinek, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ezen információk közlésének elmulasztása, azok elhallgatása, vagy homályos, érthetetlen, félreérthető módon, vagy nem kellő időben történő közlése alkalmas arra, hogy a fogyasztót olyan üzleti döntés meghozatalára késztesse, amelyet egyébként nem hozott volna meg (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 134. pont).

65 A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy az említett szerződési információk azon fogyasztóval való közlésének elmulasztása, aki csatlakozni kíván a csoportos *unit-linked* szerződéshez, a 2005/29 irányelv 5. cikkének (4) bekezdése értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak, közelebbről az ezen irányelv 7. cikke értelmében vett megtévesztő mulasztásnak minősülhet (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai [*Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 135. pont).

66 Így, ha egyrészt a szerződési információkat a szerződést megkötni szándékozó fogyasztóval a biztosítóintézet által készített szerződésminta útján közlik, másrészt e szerződésminta kihagyja, eltitkolja vagy homályos, érthetetlen, félreérthető módon közli a jelen ítélet 56. pontjában említett szerződési információkat, és így nem teszi lehetővé a fogyasztó számára, hogy az megértse a kínált biztosítási termék jellegét és szerkezetét, valamint az ahhoz fűződő kockázatokat, és mindezek ismeretében tájékozottan dönthessen arról, hogy melyik biztosítási termék felel meg leginkább a szükségleteinek, akkor ez a kereskedelmi gyakorlat a 2005/29 irányelv 7. cikke értelmében vett megtévesztő mulasztásnak minősülhet, és ezért az említett irányelv 5. cikkének (4) bekezdése értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősül.

67 A fentiekből tehát az következik, hogy – fenntartva, hogy a nemzeti bíróságok feladata annak vizsgálata, hogy teljesülnek-e a jelen ítélet előző pontjában említett feltételek – egy olyan csoportos *unit-linked* mintaszerződés biztosítóintézet általi megfogalmazása, amely nem teszi lehetővé a fogyasztó számára a kínált biztosítási termék jellegének és szerkezetének, valamint az ahhoz fűződő kockázatoknak a megértését, a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak” minősülhet.

68 Harmadszor és utoljára, ami az ilyen tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatért való felelősségnek a biztosítóintézet, a szerződő fél vállalkozás vagy mindkettő terhére való betudását illeti, a Bíróság már megállapította, hogy a „kereskedő” fogalmának a 2005/29 irányelv 2. cikkének b) pontjában szereplő, a jelen ítélet 53. pontjában említett meghatározására tekintettel ezen irányelv alkalmazható lehet olyan helyzetben, amikor egy gazdasági szereplő kereskedelmi gyakorlatát egy másik vállalkozás bontakoztatja ki, amely e gazdasági szereplő nevében és/vagy megbízásából jár el, és így az említett irányelv rendelkezései bizonyos körülmények között mind a biztosítóintézettel, mind a szerződő fél vállalkozással szemben alkalmazhatók, amennyiben mindkét vállalkozás megfelel a „kereskedő” meghatározásának (2013. október 17-i RLvS ítélet, C-391/12, EU:C:2013:669, 38. pont).

69 A jelen ügyben többek között a jelen ítélet 54., 57. és 59. pontjában kifejtett megfontolásokból következik, hogy egyrészt a fogyasztóknak a csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozási folyamatával összefüggésben mind a biztosítóintézet, mind pedig a biztosítási szerződő fél vállalkozás megfelel a kereskedő 2005/29 irányelv értelmében vett fogalmának. Másrészt mindkét

kereskedő egyénileg felelős a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségnek a csoportos *unit-linked* szerződéshez csatlakozó fogyasztóval szembeni megfelelő teljesítéséért, e kötelezettség általa teljesítendő része tekintetében.

70 Így, amennyiben a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat abban áll, hogy a biztosítóintézet megtévesztően fogalmazta meg a csoportos *unit-linked* mintaszerződést, amelyet a fogyasztónak kellő időben átadtak az e szerződéshez való csatlakozását megelőzően, főszabály szerint e vállalkozást kell felelősnek tekinteni az ilyen gyakorlatért.

71 Ez nem érinti a biztosítóintézet esetleges felelősségét a fogyasztónak a csoportos *unit-linked* szerződéshez való csatlakozási folyamatához közvetlenül kapcsolódó egyéb tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokért, mint például a jelen ítélet 57. pontja szerinti további – különösen a biztosítási termékbe történő befektetés pénzügyi szempontjaira és az ahhoz fűződő kockázatokra vonatkozó – konkrét információk nyújtásának elmulasztásáért, amelyeket e vállalkozás a 2002/92 irányelv értelmében vett biztosításközvetítőként köteles a fogyasztó rendelkezésére bocsátani, vagy a jelen ítélet 58. pontja szerinti, a csoportos *unit-linked* mintaszerződés fogyasztónak történő átadására vonatkozó határidő elmulasztásáért.

72 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak” minősülhet az, ha a biztosítóintézet olyan csoportos *unit-linked* mintaszerződést készít, amely nem teszi lehetővé az e csoportos szerződéshez egy második vállalkozás mint szerződő fél ajánlatára csatlakozó fogyasztó számára, hogy megértse az ajánlott biztosítási termék jellegét, szerkezetét és a hozzá fűződő kockázatokat, és hogy e tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatért ezt a biztosítóintézetet kell felelősnek tekinteni.

### *A harmadik kérdésről*

73 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, amint az a jelen ítélet 30–32. pontjában összefoglalásra került, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésével lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésére tekintettel – amely szerint valamely kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegének megállapítása nem érinti közvetlenül a szerződés érvényességét – az ezen irányelv 13. cikke értelmében vett arányos szankciónak tekinthető-e a lengyel jog olyan értelmezése, amely a fogyasztó számára jogot biztosít arra, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt kötött szerződés érvénytelenné nyilvánítását kérje.

74 A jelen ítélet 48. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően meg kell állapítani, hogy e kérdéssel e bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2005/29 irányelv 13. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog olyan értelmezése, amely a kereskedő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlata miatt szerződést kötő fogyasztó számára jogot biztosít arra, hogy e szerződés érvénytelenné nyilvánítását kérje.

75 E kérdés megválaszolása érdekében először is meg kell határozni, hogy ezen irányelv 3. cikkének (2) bekezdésével ellentétes-e az, hogy a tagállamok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fennállásának szankciójaként ilyen jogot biztosítanak a fogyasztóknak, majd nemleges válasz

esetén azt kell meghatározni, hogy a szerződés érvénytelenné nyilvánítása tekinthető-e az említett irányelv 13. cikke értelmében vett hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciós intézkedésnek.

76 Először is, ugyanezen irányelv 3. cikke (2) bekezdésének értelmezését illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2022. április 26-i Landespolizeidirektion Steiermark (A belső határellenőrzés maximális időtartama) ítélet, C-368/20 és C-369/20, EU:C:2022:298, 56. pont).

77 Ami először is e rendelkezés szövegét illeti, annak magából a szövegéből kitűnik, hogy a szerződések általános szempontjai uniós szintű harmonizációjának hiányában a szerződések érvényességét a nemzeti jog szabályozza (lásd ebben az értelemben: 2021. február 3-i Stichting Waternet ítélet, C-922/19, EU:C:2021:91, 42. és 45. pont).

78 Másodszor, ami azt a szövegkörnyezetet illeti, amelybe az említett rendelkezés illeszkedik, egyrészt a 2005/29 irányelv (9) preambulumbekezdése egyértelműen kimondja, hogy az irányelvet a szerződések jogára vonatkozó nemzeti jogszabályok sérelme és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat károsultjai által indított egyéni keresetek sérelme nélkül kell alkalmazni.

79 Másrészt a Bíróság kimondta, hogy ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése csupán arról rendelkezik, hogy „[t]ilos tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmazni”, és következésképpen a tagállamok számára mérlegelési lehetőséget hagy az ilyen gyakorlatok elleni fellépésre irányuló nemzeti intézkedések megválasztása tekintetében, ezen irányelv 11. és 13. cikkével összhangban, feltéve, hogy azok megfelelőek és hatékonyak, és hogy az így előírt szankciók hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek (2018. szeptember 19-i Bankia ítélet, C-109/17, EU:C:2018:735, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

80 A Bíróság pontosította, hogy bár ugyanezen irányelv 11. cikke annak előírására szorítkozik, hogy a tagállamok biztosítsák, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre e gyakorlatok leküzdésére, az ilyen eszközök mindazonáltal állhatnak az ilyen gyakorlatokkal szembeni, azok megszüntetése iránti keresetindításban (lásd ebben az értelemben: 2018 szeptember 19-i Bankia ítélet, C-109/17, EU:C:2018:735, 42. pont).

81 Harmadszor, ami a 2005/29 irányelv célját illeti, annak célja a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása, és ennek érdekében a fogyasztók érdekében a tisztességtelen gyakorlatok elleni hatékony fellépés biztosítása (lásd ebben az értelemben: 2015. április 16-i UPC Magyarország ítélet, C-388/13, EU:C:2015:225, 32. és 51. pont).

82 A 2005/29 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezéséből tehát az következik, hogy e rendelkezéssel nem ellentétes, ha a tagállamok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt szerződést kötő fogyasztóra azt a jogot ruházzák, hogy e szerződés érvénytelenné nyilvánítását kérje, amennyiben az ilyen szankciós intézkedés az ezen irányelv 13. cikke értelmében véve hatékony, arányos és visszatartó erejű.

83 Ezt az értelmezést nem gyengíti az a körülmény, hogy a 2019/2161 irányelv egy új 11a. cikket illesztett be a 2005/29 irányelvbe, amelynek (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok által megkárosított fogyasztók számára arányos és hatékony jogorvoslati lehetőségeket kell biztosítani, ideértve a fogyasztó által elszenvedett károk

megtérítését és adott esetben […] a szerződés felmondását”, a (2) bekezdésében pontosítva, hogy e jogorvoslati lehetőségek „nem érintik […] a nemzeti jog alapján a fogyasztók számára rendelkezésre álló egyéb jogorvoslatok alkalmazását”.

84 Attól eltekintve ugyanis, hogy a 2019/2161 irányelv átültetési határideje 2021. november 28-én járt le, és így e 11a. cikk nem releváns a 2005/29 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének és 13. cikkének a jelen ügyben történő értelmezése szempontjából, e cikknek a 2005/29 irányelvbe való beillesztése mindenesetre megerősíti, hogy a tagállamok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok következtében sérelmet szenvedett fogyasztók számára más jogorvoslati lehetőségeket is biztosíthatnak, köztük olyanokat, amelyek az ilyen gyakorlat miatt kötött szerződés érvénytelenné nyilvánításának kérelmezésére jogosítják a fogyasztót.

85 Másodszor, ami a szerződés érvénytelenné nyilvánításában álló szankciónak az említett irányelv 13. cikke értelmében vett hatékony, arányos és visszatartó erejű voltát illeti, a Bíróság egyrészt hangsúlyozza, hogy kizárólag a nemzeti bíróságok feladata, hogy az előttük folyamatban lévő ügy összes körülményét figyelembe véve értékeljék, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot alkalmazó kereskedőkkel szemben a tagállamok által a jelen ítélet 79. pontjában említett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően előírt szankciórendszer megfelel-e az említett irányelv követelményeinek, és különösen az arányosság elvének (lásd ebben az értelemben: 2015. április 16-i UPC Magyarország ítélet, C-388/13, EU:C:2015:225, 58. és 59. pont; analógia útján: 2020. március 5-i OPR-Finance ítélet, C-679/18, EU:C:2020:167, 27. pont).

86 Másrészt a Bíróság az ilyen értékelés során a nemzeti bíróságoknak iránymutatásként szolgáló pontosítások megfogalmazása céljából megállapította, hogy a szerződés semmisségének szankciója főszabály szerint megfelel a 2005/29 irányelv 13. cikkéhez hasonló rendelkezés által előírt tényleges érvényesülés, arányosság és visszatartás követelményének (lásd ebben az értelemben: 2020. március 5-i OPR-Finance ítélet, C-679/18, EU:C:2020:167, 25., 26., 29. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

87 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra is, hogy a Bíróság az alapügyben szereplőhöz hasonló, csoportos *unit-linked* szerződéshez való fogyasztói csatlakozással kapcsolatos kereskedelmi gyakorlatok tekintetében megállapította, hogy noha a 2002/83 irányelv nem követeli meg, hogy a 36. cikkének (1) bekezdésében előírt, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség helytelen teljesítése a csoportos *unit-linked* szerződés vagy az ahhoz való csatlakozási nyilatkozat semmisségét vagy érvénytelenségét eredményezze, a nemzeti bíróságoknak mindazonáltal– tekintettel a jelen ítélet 56. pontjában említett szerződéses tájékoztatásnak a fogyasztó csatlakozási szándékának kialakításában betöltött kardinális jelentőségére – értékelniük kell, hogy a tájékoztatási kötelezettség nem megfelelő teljesítése érvényteleníthető-e azt, hogy a fogyasztó az említett szerződést magára nézve kötelezőnek ismerte el (lásd ebben az értelemben: 2022. február 24-i A és társai *[Unit-linked* biztosítási szerződések], C-143/20 és C-213/20, EU:C:2022:118, 125. és 126. pont).

88 E körülmények között a fogyasztó azon joga, hogy az olyan tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt megkötött szerződés érvénytelenségének megállapítását kérje, amely abban áll, hogy egy csoportos *unit-linked* mintaszerződés megfogalmazása nem teszi lehetővé e fogyasztó számára a biztosítási termék jellegének, szerkezetének és a hozzá fűződő kockázatoknak a megértését, a 2005/29 irányelv 13. cikke értelmében vett hatékony, arányos és visszatartó szankció, aminek az adott ügy valamennyi lényeges körülményére figyelemmel elvégzendő vizsgálata mindenképpen a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

89 A fenti megfontolások összességére tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/29 irányelv 13. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes a nemzeti jog olyan értelmezése, amely a kereskedő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlata miatt szerződést kötő fogyasztó számára jogot biztosít arra, hogy e szerződés érvénytelenné nyilvánítását kérje.

### *A negyedik kérdésről*

90 A negyedik kérdést csak arra az esetre terjesztették elő, ha a harmadik kérdésre igenlő választ kell adni. A harmadik kérdésre adott válaszra tekintettel tehát a negyedik kérdést nem kell megválaszolni.

## A költségekről

91 Mivel ez az eljárás az alapügyben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

**1) A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) 3. cikkének (1) bekezdését**

**a következőképpen kell értelmezni:**

**az e rendelkezés értelmében vett „tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak” minősülhet az, ha a biztosítóintézet befektetési alaphoz kapcsolódó változó tőkefedezetű olyan csoportos életbiztosítási mintaszerződést készít, amely nem teszi lehetővé az e csoportos szerződéshez egy második vállalkozás mint szerződő fél ajánlatára csatlakozó fogyasztó számára, hogy megértse az ajánlott biztosítási termék jellegét, szerkezetét és a hozzá fűződő kockázatokat, és e tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatért ezt a biztosítóintézetet kell felelősnek tekinteni.**

**2) A 2005/29 irányelv 13. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdését**

**a következőképpen kell értelmezni:**

**azzal nem ellentétes a nemzeti jog olyan értelmezése, amely a kereskedő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlata miatt szerződést kötő fogyasztó számára jogot biztosít arra, hogy e szerződés érvénytelenné nyilvánítását kérje.**

Aláírások